

■ Senát

Petr Honzejk
petr.honzejk@hn.cz

Titulománie, mimoňství a další koniny z volby ústavních soudců

V českém Senátu našťastí nesedí z naprosté většiny koně, jak o tom kdysi fantazíroval císař Caligula, ale zralé lidské osobnosti. V důsledku toho kandidáti do Ústavního soudu navržení prezidentem Petrem Pavlem, vzor úvodním pochybnostem, Senátem hladce prošli. Ústavní právník Jan Wintr dostal 64 hlasů, expředseda Nejvyššího správního soudu Josef Baxa 63 hlasů a soudkyně Daniela Zemanová 59 hlasů. To ale neznamená, že v celém procesu nezazněly výroky, které jde označit – s odpuštěním – za koniny. Nabízím poučení v pěti bodech.

1. Ztrapnění ústavně právního výboru. Bývalo zvykem, že Senát bral doporučení klíčového ústavně právního výboru, pokud jde o nominace do Ústavního soudu, vážně. Ne tak nyní. Výbor pod vedením Tomáše Goláně z ODS doporučil jen Wintra a chtěl potopit Baxu a Zemanovou. Přičemž pro zdůvodnění používal krajně bizarní argumenty. Například že „Baxa by byl dobrý ústavní soudce, ale ne dobrý předseda Ústavního soudu“. Proč? „Protože by si mohl postavit Ústavní soud podle sebe.“ I středoškolač přitom ví, že předseda Ústavního soudu nemá na jeho složení žádný vliv.

2. Prezident mimoň. Petr Pavel ještě před hlasováním adresoval senátorkám a senátorům výzvu, že pokud některého z kandidátů odmítnou, měli by to zdůvodnit. To je ovšem implicitní popření principu tajné volby. Když je volba tajná, tak přece po nikom nemůžeme chtít, aby zdůvodňoval, jak hlasoval, protože tím by bylo jasné, pro koho hlasoval. Trochu to vypadá, že u Petra Pavla na chvíli zvítězilo vojenské myšlení: „Když nejsi se mnou, koukej zdůvodnit, proč jsi proti mně!“ Ve válce je to o. K., ale v klidu demokracie by si prezident měl podobné výroky odpustit.

3. Magořina s tituly. Senátor Canov (STAN) se vypytaval dlouholeté předsedkyně Soudcovské unie Daniely Zemanové, kdy si „dodělá“ titul „JUDr.“. A myslil si, že ji tím ponížil. Každému v oboru je přitom jasné, že titul JUDr. je jen zbytný ornament. Na plénu Senátu pak titulománie jela znovu a termíny připomínající rituální vzývání vyšší moci, „profesor“, „doktor“ a „magistra“, zazněly zhruba padesátkrát. Byla to hezká ukáзка, jak česká titulománie zatemňuje podstatu tím, že formu klade vysoko nad obsah.

4. Ústavní, nebo hodnotový soud? Senátorka Daniela Kovářová vyběhla na kandidáty se třemi otázkami. Zeptala se jich, jaký mají názor na ústavní zakotvení manželství jako výlučně svazku muže a ženy, na možnost korespondenční volby a na možnost ústavního zakotvení práva na placení v hotovosti. Když se přeneseme přes posměšky, že by podle jejího názoru zřejmě byl optimálním ústavním soudcem bílý, plynulou češtinou hovořící homofob, který se štítí internetového bankovníctví, spatříme přece jen něco významného. Část české populace je opravdu „konzervativní“ a je zcela legitimní otázkou, zda by to prezident neměl při výběru do Ústavního soudu zohledňovat.

5. Co má dělat Petr Pavel? Samozřejmě se dá říci, že prezident je přímo volený, takže jeho nominanti do Ústavního soudu logicky odrážejí hodnotovou orientaci jeho voličů. A že další prezident si to zase může udělat po svém. Jenže pokud jde o spojování společnosti, o kterém současný prezident rád mluví (samozřejmě tam, kde to jde, není řeč o dezolátech, kteří adorují Vladimíra Putina), tak by možná trochu větší míra vstřícnosti vůči hodnotovým oponentům byla namístě.

Uvidíme, co se stane příště. Prezident má pravdu, že nominace do Ústavního soudu nemají být politickým kšeftem. Za pravdu mu daly i trapné mentální cviky některých jeho senátních oponentů. Ale zároveň to neznamená, že by nominace neměly být důkazem dobré, vpravdě prezidentské politiky. Četná a užitečná poučení pro Petra Pavla a jeho tým tady jsou. Uvidíme, co s nimi, nejen v oblasti nominací do Ústavního soudu, prezident udělá.

~
Prezident Petr Pavel má pravdu, že nominace do Ústavního soudu nemají být politickým kšeftem.

■ Polsko

Ondřej Houska
ondrej.houska@hn.cz

Čeští politici mají plná ústa Tchaj-wanu, ale o situaci v nám bližším Polsku mlčí

To bylo slávy, tweetů a vzletných slov o obraně demokracie, když předseda Senátu Miloš Vystrčil a šéfka Poslanecké sněmovny Markéta Pekarová Adamová navštívili Tchaj-wan. Nebo když si Petr Pavel po svém zvolení prezidentem volal s tchajwanskou prezidentkou. Tchaj-wan jako demokracie, která si zaslouží naši podporu, však to znáte. Nechceme to nijak zpochybňovat. Ale působí nanejvyšší pokrytecky, když mají čeští politici plná ústa tisíce kilometrů vzdáleného ostrova, avšak k tomu, co se děje v našem bezprostředním sousedství, mlčí. Přiznejme si přitom evidentní fakt, že Polsko je pro nás důležitější než Tchaj-wan.

Polská vláda nechala v parlamentu schválit zákon, který jí, prostřednictvím nastrčené komise, fakticky umožní vyřadit z politického života její soupeře. Spojené státy nebo Evropská komise už výslovně poukázaly na fakt, že pod záminkou boje proti ruskému vlivu se tu ve skutečnosti připravuje zákaz politického působení pro hlavní představitele opozice, a to aniž by dostali možnost odvolat se k soudu. S demokracií to nemá nic společného.

Česko k tomu mlčí. U ODS, která je v Evropském parlamentu spojenkyní polských vládních ultrakonzervativců, to nepřekvapuje. I když takový Miloš Vystrčil nebo premiér Petr Fiala, kteří jinak velmi vlídně mluví o Václavu Havlovi, by se mohli zachovat jinak. Neudělali to – škoda. Šéfku sněmovny Pekarovou Adamovou pochvalme za jasný postoj k destrukci demokracie v Maďarsku, k čemuž jinak čeští vrcholní politici vesměs taky mlčí. Ale čekáme i na to, až se vyjádří k Polsku.

V době ruské agrese na Ukrajině je jednota Evropské unie klíčová. Není nutné ji bourat nějakým plamenným odsuzováním polské vlády za nepřijatelné věci, které dělá. Ale věrme, že se naplní to, o čem v rozhovoru s HN mluvil šéf zahraničního odboru Kanceláře prezidenta republiky Jaroslav Zajíček – tedy že prezident Pavel dá Polákům v soukromí jasně najevo svůj nesouhlas s tím, jak doma ničí právní stát. Záhodno by ale bylo, aby to udělal i premiér Fiala a další čeští politici. Strategicky důležité je pro nás Polsko jako země, nikoliv současná polská vláda.

■ Vládní úspory

Je chyba myslet si, že v daňovém systému má každý na něco nárok

Martin Lobotka
autori@hn.cz

Jestli něco ukázala diskuse po úsporném balíčku vlády Petra Fialy, pak to, jak nárokovou a zpovytkanou společností vlastně jsme.

Od představení konsolidačního balíčku uběhly dva týdny, za které jsme si – i když je balíček jen slabým odvarem toho, co je ke skutečnému uzdravení veřejných financí dle mého názoru potřeba – stihli vyslechnout proud katastrofálních předpovědí. Nad závodem o to, kdo řekne vyšší číslo, o které průměrná rodina v důsledku balíčku údajně přijde – zda to bude 100 tisíc (bývalá ministryně financí za hnutí ANO Alena Schillerová), či dokonce 150 nebo 180 tisíc (předseda konfederace odborových svazů Josef Středula), nad tím lze snad jenom mávnout rukou. Politická kampaň je politická kampaň.

Ne že by nebyla pravdivá slova Luboše Kasnera, člena představenstva Asociace malých a středních podnikatelů, že zachování nulo-

vé daně na tiché víno je „moravské palermo“. Ano, skutečně je krajně nespravedlivé zdaňovat či nezdaňovat etanol podle toho, v jakém nápoji se nachází, a skutečně je vizitkou vlády, že vinařům z Moravy ustoupila, čímž do budoucna vytvořila precedens. Ale tomu, že by zvýšení DPH na točené pivo (správně „návrat DPH na předcovidové úrovni“) mělo vést k tomu, že „vesnické hospody buď zkrachují, nebo přejdou do černé ekonomiky“, snad nevěří ani on.

Argument obchodního ředitele Plzeňského Prazdroje Tomáše Mráza, že nižší DPH by měla zůstat, neboť „hospody nyní čelí rostoucím nákladům a rekordní inflaci“, pak jaksí ignoruje, že inflace se z definice dotýká všech cen v ekonomice. Navrhuje pan Mráz snížit DPH na, řekněme, nová auta, která také zrovna nezlevnila?

Z podobné kategorie „argumentů“ je pak reakce Miroslava Lukeše, předsedy České finetechové asociace, který se pravděpodobně obává, že omezení osvobození příjmů z prodeje cenných papírů od daně nad 40 mil. Kč společně s marginálním rozšířením okruhu

lidí podléhajících vyšší dani z příjmů fyzických osob povede k přesunu firem do daňových rájů. Aspoň já jsem se ještě nepotkal s nikým, kdo při zakládání firmy trávil čas a energii přemítáním nad budoucím daňovým břemenem ve (přiznejme si) statisticky nepravděpodobném a časově vzdáleném případě velkého podnikatelského úspěchu.

Limit daňové uznatelnosti u firemních aut na hranici dvou milionů korun se samozřejmě moc nezamlouvá prodejcům těchto vozů, byť se jejich nespokojenost projevuje přece jenom o poznání civilizovaněji než u předchozích případech.

Nejde však o to, že každý z dotčených se brání, to je zřejmě docela přirozené. Mnohem horší je to, že „dotčených“ je tolik. Ne že by to bylo překvapení – v českém daňovém systému má každý na něco nárok, o němž je přesvědčený, že je historický, přirozený a správný. Všichni tak kupříkladu máme nárok na odpočitatelnou položku na poplatníka (být je to relikv davné minulosti), který měl od daně izolovat minimální částku potřebnou na přežití poplatníka a dnes tuto funkci ani v nej-

menším neplní. Vinaři mají například „nárok“ na osvobození od spotřební daně, dlužníci zase na odpočet hypotečních úvěrů, majitelé menších včelstev zas na osvobození od daně z příjmů fyzických osob. V roce 2020 bylo daňových úlev jen u daně z příjmů fyzických osob za zhruba 400 miliard korun, dalších 210 miliard pak u daně z přidané hodnoty.

Za tři desetiletí se nám tak „podařilo“ vytvořit systém, v němž má doslova každý na něco nárok, což znamená, že existuje obrovská množina zájmových skupin, tu hlasitějších, tu více odevzdaných, se zájmem na zachování statusu quo. Jakákoliv změna vždy povede k tomu, čeho jsme dnes svědkem: hlasitému dožadování se, ať účet zaplatí kdokoliv, jen ne já. A mají-li křičící za sebou pár poslanců, mají i dobrou šanci, že vláda srazí opatky (jako u vinařů) ustoupí.

Není namístě zrušit, možná s výjimkou osvobození plnění z důchodového a zdravotního pojištění, všechny další výjimky?

Autor je hlavní analytik společnosti Conseq Investment Management